

Evidencijski broj / Article ID: 18086587
Vrsta novine / Frequency: Tjedna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

SAŠA BOŽIĆ, POMOĆNIK INTENDANTICE ZA DRAMSKI PROGRAM IGARA

Stvarajući optimizam sjećanja građani Dubrovnika lakše funkcioniraju

Grad teatar sinonim je festivala, ali i grada Dubrovnika, po tome je on poznat kao kulturna destinacija neprocjenjive vrijednosti u europskom kontekstu. Dubrovačke ljetne igre među prvim su institucijama u gradu koje povlače sredstva europskih kulturnih fondova i to zalaganjima našeg tima. Ta će se sredstva ulagati dalje u kulturni razvoj grada. **Kako raditi festival, ako njegovi gradski čelnici sumnjaju u njegovu vrijednost i dosege?**

Razgovarala
Mia Njavro
Foto DLJI

Naš tim zapravo želi jasnije definirati specifične vrijednosti koje ovaj festival čine različitim u kompleksu nacionalne kulturne proizvodnje i te vrijednosti promovirati na nacionalnoj, regionalnoj i europskoj razini

SAŠA BOŽIĆ JE MEĐUNARODNO nagrađivani kazališni redatelj i dramaturg, u njegovoj biografiji ljubitelj teatra, ali i plesa i ostalih izvedbenih umjetnosti, pronaći može uistinu crtice koje oduševjavaju. Dubrovčani ga cijene i vole još od prve suradnje s Dubrovačkim ljetnim igrama, kada je donio sjetnu, ali lijepu uspomenu na Grad, premijeru 'skup:igre', meditaciju na temu vlastitog identiteta Dubrovčana.

Snažno prisutan u polju europskog suvremenog plesa, s Igrama je prvi put surađivao te 2012. godine uz sjajan autorski tim, ali i gradane same. Time se zauvijek upisao u identitet Dubrovnika, a danas je pomoćnik intendantice za dramski program. Ususret novom festivalskom ljetu, redatelj Božić za DuList rado se sjetio svojih prethodnih projekata, ali nam je pričao i o suradnji čije ćemo plodove gledati već kroz desetak dana...

U jesen 2017. godine, kada je na prijedlog intendantice, gospođe Dore Ruždjak Podolski, ministrica Obuljen Koržinek imenovala Vas, Karolinu Rugle i Tomislava Fačinija kao pomoćnike, istaknula se jedna fraza koja je obilježila ovu odluku:

'timski rad'. I prije samog početka festivalskog ljeta, taj rad već se osjeti. Na koji način prožimate i savjetujete, pa i kritizirate, sugerirate, ideje jedni drugima?

Dora Ruždjak Podolski je jedna od mojih najdražih kolegica, jako se uvažavamo, pratimo naše umjetničke radove i savjetujemo. S njom sam se okušao u različitim kazališnim avanturama: od pisanja kazališnih tekstova za mlade, koprodukcija i kazališnih događanja. Među kazališnim redateljima jako je rijetko naći prijatelja, jer se smatra usamljeničkim poslom i meni je naša suradnja iznimno bitna, tako da je rad na programaciji Dubrovačkih ljetnih igara nekakav organski nastavak. Karolinu i Tomislava sam upoznao preko Dore, lijepo se upotpu-njujemo i strateške odluke donosimo zajedno. Naš tim zapravo želi jasnije definirati specifične vrijednosti koje ovaj festival čine različitim u kompleksu nacionalne kulturne proizvodnje i te vrijednosti promovirati na nacionalnoj, regionalnoj i europskoj razini.

Bitno je naglasiti da je programacija svakodnevnog posao, ona se pažljivo gradi i to godinama unaprijed. Dakako, za festival od nacionalne važnosti, to

podrazumijeva i punu suradnju osnivača i glavnih financijera: Grada, Ministarstva, Županije i plansko budgetiranja, jer se vrhunski europski umjetnici 'bukiraju' godinama unaprijed.

U Vašem radu, koje mjesto, ako bismo to mogli tako reći, zauzima Dubrovnik? Na koji način je kazališna, dramaturška, uopće kulturna povijest Dubrovnika utjecala na Vaš rad? Naime, niste rijetko u gradu. Tu je i Art radionica Lazareti. Na koji način gledate ovu, ali i druge dubrovačke kulturne platforme danas?

Moje druženje s Dubrovnikom započelo je davne 2003. i traje kontinuirano, većinom kroz suradnju sa Slavenom Toljem i Srdanom Cvijetić, kao voditeljima Art Radionice Lazareti. Oni su prepoznali nekolicinu tada mladih umjetnika – u to doba sam još bio student Akademije – i ponudili nam prostor za rad u obliku rezidencija. Svake godine od tada boravim u Dubrovniku i slobodu koju osjećam u radu na rezidencijama ovdje, nigdje drugdje nisam imao. Dakako, da sam na taj način mogao i promatrati promjene koje su nastale u Gradu. Svakako je za mene krucijalna suradnja Art radionice Lazareti i Dubrovačkih ljetnih igara na predstavi 'skup: igre' iz 2012., koju je inicirala Dora Ruždjak, kao tadašnja ravnateljica dramskog programa. Predstava se bavila sjećanjima građana Dubrovnika na kulturnu predstavu Skup u režiji Koste Spaića i njihovim promišljanjem novije povijesti Grada, ali i festivala. Dubrovnik proizvodi potrebu za mitologizacijom svoje vlastite mladosti, mitologizacijom nekog

vremena u kojem se Grad prepozna-
 vao u kazalištu i u kojem se kazalište
 prepoznavalo u Gradu. Stvarajući te
 miteme bolje prošlosti i optimizma sje-
 ćanja građani Dubrovnika lakše funk-
 cioniraju, bolje podnose sudar s nekim
 novim točkama urbaniteta i življenja
 u Dubrovniku danas. Mi ćemo u svo-
 jim nastojanjima pokušati dalje razvi-
 jati kreativne oblike suradnje sa svim
 nezavisnim organizacijama i kultur-
 nim institucijama u Gradu. Ovo ljeto
 s Art radionicom Lazareti planiramo
 veliku izložbu suvremenih dubrovač-
 kih umjetnika u Sponzi.

**Najava ovogodišnjih Igara leži i u
 spoju tradicije i modernog. Nije to
 nova ideja, već je poznat 'postulat'
 festivala, no ipak – što je novo u 69.
 ljetu? Koje biste projekte posebno
 izdvojili?**

Ono što je novo, čini mi se da će tek
 u idućim godinama izaći na površinu,
 je pokušaj strateškog repozicionira-
 nja festivala na regionalnoj i europ-
 skoj mapi kulturnih događanja. Što
 to znači? Jednostavnim riječnikom
 pokušat ćemo u Dubrovnik dovesti
 umjetnike i projekte koji se samo u
 njemu mogu vidjeti i dogoditi. Kako
 zbog vrsnosti umjetnika tako i zbog
 jedinstvenih prostora i atmosfera koje
 Dubrovnik ima. Sa baštinom, onom
 nematerijalnom i materijalnom se
 treba baviti, ponovo ju razotkrivati,
 otkrivati njene uvijek nove slojeve, a ne
 koristiti samo kao kulisu. Posebno me
 raduje suradnja s Akademijom dram-
 ske umjetnosti u Zagrebu na projektu
 'Odbrojanje – Na piru s Nalješkovićem
 i Držićem', u kojem predstavljamo
 novu generaciju mladih umjetnika koji
 itekako imaju što za reći i o povijesti
 pirnih komedija iz renesanse, ali i o
 suvremenom Dubrovniku kao ekskluziv-
 noj pirnoj destinaciji. Želja nam je
 privući mlade umjetnike u grad, kako
 bi oni postali novi motor festivala, ali i
 kako bismo osluškivali nove kazališne
 jezike i sanjali o tome što bi bila neka
 nova ambijentalnost Dubrovnika. Tu
 su dakako osim ponajvećih uspješnica
 hrvatskog kazališta, 'Črna mati zemla' i
 'Ljudi od voska', gostovanja europskih
 kazališnih i plesnih umjetnika A kate-
 gorije, koje želimo svako ljeto ugostiti
 u Dubrovniku. Ta je praksa zadnjih
 godina zamrla, i ta strana gostovanja
 kanim povećati. Model koprodukcija
 čini nam se jako bitnim, stoga smo ove
 godine krenuli u koprodukciju s HNK
 Ivana pl. Zajca iz Rijeke, na predstavi
 'Michelangelo Buonarroti', kako bi naše
 produkcije živjele i tijekom sezone.
 Tematski otkrivamo ponovo Mediteran
 i bavimo se njime kako kroz pro-
 dukciju pomalo zaboravljenih priča

Ranka Marinkovića u predstavi 'Pod
 balkonima' u režiji Darija Harjačeka,
 ali i kroz gostovanje baleta HNK Split
 sa predstavom 'Derviš i smrt'.

**Nedavno smo izgubili velikog Geor-
 gija Para... Koji je u sklopu zanimljiv-
 vog programa 'Pirne drame' trebao
 ovo ljeto biti, ponovno, dio Dubrov-
 nika. Hoćete li pripremiti poseban
 program sjećanja na njega?**

Georgij Paro ostavio je neizbrisiv pečat
 u kreaciji Dubrovačkih ljetnih igara, ne
 samo kroz vrhunske predstave ambi-
 jentalnog teatra, 'Kristofor Kolumbo',
 ili 'Aretej', nego i kroz mudro i stra-
 teško vođenje festivala u sedamdeset-
 tim i ranim osamdesetim godinama.
 On je trebao biti uključen u ovogo-
 dišnje Igre kao jedan od predavača
 na projektu o pirnim dramama.
 Na dan njegovog planiranog
 predavanja DLJI i ADU organi-
 zirale su oproštaj od profesora
 Para, bilo je lijepo vidjeti koliko
 su mladi ljudi fascinirani viso-
 kim umjetničkim dosezima pro-
 fesora Para, koji pred njih stavljaju
 visoka očekivanja. Svakako ćemo se
 izučavanju njegovog naslijeđa u
 Dubrovniku ozbiljno posvetiti,
 ali ne prigodničarski, već ute-
 meljenim teatrološkim, znan-
 stvenim radovima koje pla-
 niramo za sedamdesetu
 obljetnicu Igara.

**U bogatom
 opusu, može
 se reći kako
 kombinir-
 ate puno
 toga: ples,
 koreogra-
 fije, potom
 pozicioniranje,
 strateško pla-
 niranje proje-
 kata. Multime-
 dijalnost Vam
 nije strana. No,
 koliko je danas
 teško biti izazo-
 van, inovativan
 u programima?
 Otkrivanje novih
 kazališnih
 jezika i**

**Ne želim po-
 navljati teze o
 neprocjenjivoj
 važnosti kul-
 ture za opstoj-
 nost jedne za-
 jednice, grada,
 regije ili nacije.
 No izgleda da
 je došlo vri-
 jeme da se to
 mora ponovo i
 ponovo**

prostora jest razlog zašto sam još uvi-
 jek u teatru. Mene veseli igra: pro-
 stor u kojem se kao ljudska bića slo-
 bodno možemo igrati – to je jedino
 dobro kazalište. Ono prvenstveno
 nudi potencijal neke druge stvarno-
 sti, neopterećene banalnošću medija-
 tizirane realnosti, a istodobno je jako
 realno, od krvi i mesa. Ako pratite
 kazalište primjetit ćete veliki boom
 kazališne publike. Ljudi ponovo hrle
 u kazalište jer imaju realan susret s
 umjetnicima, jer im ono nudi kritičko
 propitivanje našeg realiteta. Inova-
 tivno, eksperimentalno, klasično,
 zabavljačko kazalište; uvijek je u srži
 taj živi susret, to je invencija kazališta
 za koju ja plendiram.

**Kako komentirate kritiku upu-
 ćenu Igrama, ali i kulturi uopće,
 o trošenju velikih finacijskih
 sredstava?**

Ne znam, zbunjen sam. Pitam se
 proizlazi li ta vrsta ignoriranja važ-
 nosti kulture doista iz neznanja ili
 ima druge, zlokobnije razloge.

Ne želim ponavljati teze o
 neprocjenjivoj važnosti
 kulture za opstojnost
 jedne zajednice,
 grada, regije ili

nacije. No izgleda da je došlo vrijeme da se to mora ponovo i ponovo. Podsjetio bih da je Njemačka vlada ove godine odlučila povećati budžet kulture za 353 milijuna Eura. To je povećanje od 23 posto na ukupni budžet, a da o gradu Berlinu ne govorim. Grad teatar sinonim je festivala, ali i grada Dubrovnika, po tome je on poznat kao kulturna destinacija neprocjenjive vrijednosti u europskom kontekstu. Dubrovačke ljetne igre među prvim su institucijama u gradu koje povlače sredstva europskih kulturnih fondova i to zalaganjima našeg tima. Ta će se sredstva ulagati dalje u kulturni razvoj grada. Kako raditi festival, ako njegovi gradski čelnici sumnjaju u njegovu vrijednost i dosege? No, sretan sam da je suradnja s ministricom Obuljen Koržinek i gradonačelnikom Frankovićem doista na visokoj razini i mi imamo njihovu punu podršku za projekte razvoja festivala.

Sjećanje je Vaša nerijetka tema. Je li Dubrovnik izgubio svoja sjećanja?

Dakako da nije. Ali osim onih službenih povijesnih narativa, postoji i niz zatamljenih, intimnih sjećanja koja ispisuju građani svojim životima. Ta sjećanja želimo ispitati jer ona tvore zajedništvo grada. Zbog toga smo se i uključili u projekt Future Epics, koji smo raspisali sa svojim europskim partnerima i od njega dobili potporu Europske godine kulturne baštine unutar programa Kreativna Europa. Cilj je projekta otkrivanje i istraživanje europske kulturne baštine te jačanje osjećaja pripadnosti zajedničkoj europskoj obitelji. Future Epics je dvogodišnji projekt koji će se baviti razvojem novih pristupa kulturnoj baštini. Uz sudjelovanje mladih umjetnika i ciljna publika projekta su mladi. Tri dramske produkcije koje će nastati tijekom projekta bit će premijerno izvedene na Dubrovačkim ljetnim igrama 2020. Produkcije će se baviti zanemarenim, zaboravljenim i ignoriranim povijesnim narativima.

Dubrovnik danas je...

...za mene mjesto susreta, promišljanja, prijateljstva, sjećanja, ali i mjesto koje svaki put otkrivam ispočetka. Prvenstveno je za mene grad u kojem imam puno prijatelja i u kojem se osjećam svojim.

Pokušat ćemo u Dubrovnik dovesti umjetnike i projekte koji se samo u njemu mogu vidjeti i dogoditi